ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता

पद पाठः (वाक्य सहित)

प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रवनः

<u>~~~</u>			£	
पद पाठ ((वाक्य सहित)	– प्रथमकाण्ड	– चतुथः प्रद	१नः

Table of Contents

1	कृष्ण	यजुर्वे	दीय तै	त्तिरिय	संहि	तायाग	न् पट	; पाठे		
प्र	थमंका	ਹ ਤਂ	· • • • • • • • • • • • • • • • • • • •	• • • • • • • •	• • • • • •	• • • • • • •	•••••	*****	• • • • • • •	. 3
•	1.4 प्रथ	ामकाण्	डे चतुथ	र्यः प्ररु	नः –	सुत्या	दिने व	कर्तव्या	ग्रहाः	.3

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

- 1 <u>कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरिय संहितायाम् पद पाठे</u> <u>प्रथमं काण्डं</u>
- 1.4 प्रथमकाण्डेचतुर्थः प्रश्नः सुत्यादिने कर्तव्या ग्रहाः
- 1.4.1.1
 आ ददे ग्रावाऽ*स्यध्वरकृद् देवेभ्यो-गंभीरमिम-मध्वरं
 कृध्युत्तमेन पविनेन्द्राय सोम्ण् सुषुतं मधुमन्तं पयस्वन्तं
 वृष्टिवनिमिन्द्राय त्वा वृत्रघ्न इन्द्राय त्वा वृत्रतुर इन्द्राय त्वाऽभिमातिघन
 च व्याऽऽदित्यवत इन्द्राय त्वा विश्वदेव्यावते श्वात्राः स्थ वृत्रतुरो
 ग्राधोगूर्ता अमृतस्य पत्नीस्ता देवीर्देवत्रेमं यूजं धत्तोपहूताः सोमस्य
 पिबतो पहूतो युष्माक्ण् [] 1

1.4.1.1 (Padam) एति । ददॆ । ग्रावा । असि । अध्वरकृदित्यध्वर – कृत् । दॆवॆभ्यः । गंभीरम् । इमम् । अध्वरम् । कृधि । उत्तमॆनेत्युत् – तमॆन । ॥ । ॥ । पविना । इन्द्राय । सोमम् । सुषुतमिति सु–सुतम् । मधुमन्तमिति मधु-मन्तम् । पयस्वन्तम् । वृष्टिवनिमिति वृष्टि –वनिम् । इन्द्राय । त्वा । वृत्रघ्न इति वृत्र घने । इन्द्राय । त्वा । वृत्रतुर इति वृत्र नुरे । इन्द्राय । त्वा । अभिमातिघ्न इत्यभिमाति – घ्ने । इन्द्राय । त्वा । आदित्यवत इत्यादित्य – वते । इन्द्राय । त्वा । विश्वदेव्यावत इति विश्वदेव्य – वते । श्वात्राः । स्थ । वृत्रतुर इति वृत्र – तुरः । राधौगूर्ता इति राधः – गूर्ताः । अमृतस्य । पत्नीः । ताः । देवीः । देवत्रेति देव – त्रा । इमम् । यज्ञम् । धत्त । उपहूता इत्युपं – हूताः । सोमस्य । पिबत । उपहूत इत्युप – हूतः । युष्माकम् । 1 (50) 1.4.1.2 सोमः पिबतु यत्ते सोम दिवि ज्योतिर्यत् पृथिव्यां यदुरावन्तरिक्षे तेनाऽस्मै यजमानायोरु राया कृध्यधि दात्रे वोचो धिषणे वीडू सती वीडयेथा-मूर्जं दधाथामूर्जं में धत्तं मा वार् हिर्सिषं मा मा

हि एसिष्टं प्रागपागुदगधराक्तास्त्वा दिश आ धावन्त्वंब निष्वर। यते () सोमाऽदाभ्यं नाम जागृवि तस्मै ते सोम सोमाय स्वाहा । 2 1.4.1.2 (Padam) सोमः । पिबतु । यत् । ते । सोम । दिवि । ज्योतिः । यत् । पृथिव्याम् । यत् । उरौ । अन्तरिक्षे । तेन । अस्मै । यजमानाय । उरु । राया । कृथि । अधीति । दात्रे । वोचः । धिषणे इति । वीडू इति । सती इति । वीडयेथाम् । ऊर्जम् । दधाथाम् । ऊर्जम् । मे । धत्तम् । मा । वाम् । हि ्सिषम् । मा । मा । हि ्सिष्टम् । प्राक् । अपाक् । उदक् । अधराक् । ताः । त्वा । दिशः । एति । धावन्तु । अंब । नीति । स्वर । यत् । ते () । सोम । अदाभ्यम् । नाम । जागृवि । तस्मै । ते । सोम । सोमाय । स्वाहा । 2 (59) (युष्माक⊌ - स्वर यत्ते -नव च) (A1) <u>1.4.2.1</u> वाचस्पतये पवस्व वाजिन् वृषा वृष्णो अंश्रुभ्यां गर्भस्तिपूतो देवो देवानां पवित्रमिस येषां भागोऽसि तेभ्यस्त्वा स्वांकृतोऽसि । । । । मध्मतीर्न इषस्कृधि विश्वेभ्यस्त्वेन्द्रियेभ्यो दिव्येभ्यः पार्थिवेभ्यो

मनस्त्वा उष्ट्रवन्तरिक्ष-मन्विहि स्वाहा त्वा सुभवः सूर्याय दॆवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्य एष ते योनिः प्राणायं त्वा । 3 1.4.2.1 (Padam) वाचः । पतयॆ । पवस्व । वाजिन्न् । वृषा । वृष्णेः । अण्शुभ्यामित्यण्शु – भ्याम् । गर्भस्तिपूत इति गर्भस्ति – पूतः । देवः । देवानाम् । पवित्रम् । असि । येषाम् । भागः । असि । तेभ्यः । त्वा । स्वाङ्कतः । असि । मधुमतीरिति मधु–मतीः । नः । इषः । कृधि । विश्वेभ्यः । त्वा । इन्द्रियभ्यः । दिव्येभ्यः । पार्त्थिवेभ्यः । मनः । त्वा । अष्टु । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । स्वाहा । त्वा । सुभव इति सु- भवः । सूर्याय । दॆवॆभ्यः । त्वा । मरीचिपेभ्य इति मरीचि-पेभ्यः । एषः । ते । योनिः । प्राणायेति प्र – अनाय । त्वा । 3 (47) (वाचः-सप्तचत्वारिं्शत्) (A2) 1.4.3.1 उपयामगृहीतो ऽस्यन्तर्यच्छ मघवन् पाहि सोममुरुष्य रायः समिषो यजस्वाऽन्तस्ते दधामि द्यावापृथिवी अन्तरुर्वन्तरिक्षण् सजोषा

देवैरवरैः परैश्चाऽन्तर्यामे मघवन् मादयस्व स्वांकृतोऽसि मधुमतीर्न इषस्कृधि विश्वेभ्यस्त्वेन्द्रियेभ्यो दिव्येभ्यः पार्थिवेभ्यो मनस्त्वा । । ॥ । । । । । । । । । । । । । ऽष्ट्रर्वन्तरिक्षमन्विहि स्वाहा त्वा सुभवः सूर्याय दॆवेभ्य () स्त्वा मरीचिपेभ्यं एष ते योनिरपानायं त्वा । 4 1.4.3.1 (Padam) उपयामगृहीत इत्युपयाम -गृहीतः । असि । अन्तः । यच्छ । मघवन्निति मघ – वन्न् । पाहि । सोमम् । उरुष्य । रायः । समिति । इषः । यजस्व । अन्तः । ते । दधामि । द्यावां पृथिवी इति द्यावा-पृथिवी । अन्तः । उरु । अन्तरिक्षम् । सजोषा इति स-जोषाः। देवैः । अवरैः । परैः । च । अन्तर्याम इत्यन्तः – यामे । मघवन्निति मघ-वन्न् । मादयस्व । स्वाङ्कतः । असि । मधुमतीरिति मधु-मतीः । ् । । पार्त्थिवेभ्यः । मनः । त्वा । अष्टु । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । स्वाहा । त्वा । सुभव इति सु – भवः । सूर्याय । दॆवॆभ्यः() । त्वा । मरीचिपेभ्य इति मरीचि – पेभ्यः । एषः । ते । योनिः ।

अपानायेत्यप –अनाय । त्वा । 4 (57) (देवेभ्यः – सप्त च) (A3)

1.4.4.1

आ वायो भूष शुचिपा उप नः सहस्रं ते नियुतो विश्ववार । उपो ते

अन्धो मद्यमयामि यस्य देव दिधषे पूर्वपेयं । उपयामगृहीतोऽसि

वायवे त्वेन्द्रवायू इमे सुताः । उप प्रयोभिरा गतमिन्दवो वामुशन्ति

हि । उपयामगृहीतो-ऽसीन्द्रवायुभ्यां त्वैष ते योनिः

सजोषाभ्यां त्वा । 5

1.4.4.1 (Padam)

एति । वायो इति । भूष । शुचिपा इति शुचि – पाः । उपेति । नः ।

सहस्रम् । ते । नियुत इति नि – युतः । विश्ववारेति विश्व – वार ।

उपो इति । ते । अन्धः । मद्यम् । अयामि । यस्य । देव । दिधिषॆ ।

पूर्वपेयमिति पूर्व – पेयम् । उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः ।

असि । वायवे । त्वा । इन्द्रवायू इतीन्द्र – वायू । इमे । सुताः ।

उपेति । प्रयोभिरिति प्रयः – भिः । एति । गतम् । इन्दवः । वाम् ।

उशन्ति । हि । उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः । असि ।

इन्द्रवायुभ्यामितीन्द्रवायु – भ्याम् । त्वा । एषः । ते । योनिः ।

```
सजोषाभ्यामिति स – जोषाभ्याम् । त्वा । 5 (43)
।
(आ वायो – त्रिचत्वारि ्शत्) (A4)
<u>1.4.5.1</u>
अयं वां मित्रावरुणा सुतः सोम ऋतावृधा । ममेदिह श्रुत 💛 हवं ।
उपयामगृहीतो-ऽसि मित्रावरुणाभ्यां त्वैष ते योनिर् ऋतायुभ्यां
त्वा। 6
1.4.5.1 (Padam)
अयम् । वाम् । मित्रावरुणेति मित्रा –वरुणा । सुतः । सोमः ।
म्रतावृधेत्यृत –वृधा । मम । इत् । इह । श्रुतम् । हवम् ।
उपयामगृहीत इत्युपयाम- गृहीतः । असि । मित्रावरुणाभ्यामिति
।
मित्रा-वरुणाभ्याम् । त्वा । एषः । ते । योनिः ।
ऋतायुभ्यामित्यृतायु – भ्याम् । त्वा । 6 (20)
्॥
(अयं वां – विं्शतिः) (A5)
1.4.6.1
या वां कशा मधुमत्यश्चिना सूनृतावती । तया यज्ञं मिमिक्षतं ।
ा
उपयामगृहीतो-ऽस्यश्विभ्यां त्वैष ते योनिर्माध्वीभ्यां त्वा । 7
```

```
1.4.6.1 (Padam)
या । वाम् । कशा । मधुमतीति मधु – मती । अश्विना ।
्रा । ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ । सूनृतावतीति सूनृता – वती । तया । यज्ञम् । मिमिक्षतम् ।
उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः । असि ।
अश्विभ्यामित्यश्वि – भ्याम् । त्वा । एषः । ते । योनिः ।
॥
माध्वीभ्याम् । त्वा । ७ (18) (या वा – मष्टादश) (A6)
1.4.7.1
प्रातर्युजौ वि मुच्येथा–मश्चिनावेह गच्छतं । अस्य सोमस्य पीतये ।
ा ॥ ॥
उपयामगृहीतो-ऽस्यश्चिभ्यां त्वैष ते योनिरश्चिभ्यां त्वा । 8
1.4.7.1 (Padam)
प्रातर्युजाविति प्रातः – युजौ । वीति । मुच्येथाम् । अश्विनौ । एति ।
इह । गच्छतम् । अस्य । सोमस्य । पीतये । उपयामगृहीत
इत्युपयाम - गृहितः । असि । अश्विभ्यामित्यश्वि - भ्याम् ।
त्वा । एषः । ते । योनिः । अश्विभ्यामित्यश्वि – भ्याम् । त्वा । 8 (19)
(प्रातर्युजावे-कान्न विण्शतिः) (A7)
```

1.4.8.1 अयं वैनश्चोदयत् पृश्चिगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो विमाने । इममपा एं संगमें सूर्यस्य शिशुं न विप्रा मतिभी रिहन्ति । उपयामगृहीतो–ऽसि शण्डाय त्वैष ते योनिर्वीरतां पाहि । 9 1.4.8.1 (Padam) अयम् । वेनः । चोदयत् । पृश्तिनगर्भा इति पृश्ति –गर्भाः । इमम् । अपाम् । संगम इति सं–गमे । सूर्यस्य । शिशुम् । न । विप्राः । मतिभिरितिं मति – भिः । रिहन्ति । उपयामगृहीत ः इत्युपयाम – गृहितः । असि । शण्डाय । त्वा । एषः । ते । योनिः । वीरताम् । पाहि । **9 (25) (अयं ँवेनः**- पञ्चवि**्शतिः)** (A8) <u>1.4.9.1</u> न्तं प्रत्नथा पूर्वथा विश्वयमथा ज्येष्ठतातिं बर्.हिषद्ं सुवर्विदं प्रतीचीनं वृजनं दोहसे गिराऽऽशुं जयन्तमनु यासु वर्द्धसे । उपयामगृहीतों–ऽसि मर्काय त्वैष ते योनिः प्रजाः पाहि । **10**

```
1.4.9.1 (Padam)
तम् । प्रत्नथा । पूर्वथा । विश्वथा । इमथा ।
ज्येष्ठतातिमिति ज्येष्ठ-तातिम् । बर्.हिषदमिति बर्.हि – सदम् ।
स्वर्विदमिति सुवः – विदम्। प्रतीचीनम्। वृजनम्। दोहसे। गिरा।
आञ्जम् । जयन्तम् । अन्विति । यासु । वर्धसॆ । उपयामगृहीत
इत्युपयाम – गृहितः । असि । मर्काय । त्वा । एषः । ते । योनिः ।
प्रजा इति प्र – जाः । पाहि । 10 (26)
(तं प्रत्नथा-षट्वि <mark>एशतिः</mark> ) (A9)
1.4.10.1
ये देवा दिव्येकादश स्थ पृथिव्या-मध्येकादश स्थाऽफ्सुषदो
महिनैकादश स्थ ते देवा यज्ञमिमं जुषध्व-मुपयामगृहीतो-
। ॥ । । । । । । ऽस्याग्रयणोऽसि स्वाग्रयणो जिन्व यज्ञं जिन्व यज्ञपतिमभि सवना
्।
पाहि विष्णुस्त्वां पातु विशं त्वं पाहीन्द्रियेणैष ते योनि र्विश्वेभ्यस्त्वा
देवेभ्यः । 11
```

1.4.10.1 (Padam)

ये । देवाः । दिवि । एकादश । स्थ । पृथिव्याम् । अधीर्ति । एकादश । स्थ । अफ्सुषद इत्यफ्सु–सदः । महिना । एकादश । स्थ । ते । देवाः । यज्ञम् । इमम् । जुषध्वम् । उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः । असि । आग्रयणः । असि । स्वाग्रयण इति सु – आग्रयणः । जिन्वं । यज्ञम् । जिन्वं । यज्ञपतिमिति यज्ञ – पतिम् । अभीति । सवना । पाहि । विष्णुः । त्वाम् । पातु । विशम् । त्वम् । पाहि । इन्द्रियेण । एषः । ते । योनिः । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः । 11 (43) (ये देवा-स्त्रिचत्वारि ्शत्) (A10) 1.4.11.1 त्रि एशत्त्रयश्च गणिनो रुजन्तो दिव ए रुद्राः पृथिवीं च सचन्ते । एकादशासौ अफ्सुषदः सुत्र सोमं जुषन्ता ए सवनाय विश्वे । । ॥ । । । । उपयामगृहीतो–ऽस्याग्रयणोऽसि स्वाग्रयणो जिन्व यज्ञं जिन्व यज्ञपतिमभि सवना पाहि विष्णुस्त्वां पातु विशं त्वं पाहीन्द्रियेणैष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा दॆवेभ्यः । 12

```
1.4.11.1 (Padam)
त्रि थ्रात् । त्रयः । च । गणिनः । रुजन्तः । दिवम् । रुद्राः ।
पृथिवीम् । च । सचन्ते । एकादशासः । अफ्सुषद इत्यफ्सु-सदः ।
सुतम् । सोमम् । जुषन्ताम् । सवनाय । विश्वे । उपयामगृहीत
इत्युपयाम-गृहितः । असि । आग्रयणः । असि । स्वाग्रयण इति
सु – आग्रयणः । जिन्वं । यज्ञम् । जिन्वं । यज्ञपतिमिति
यज्ञ – पतिम् । अभीति । सवना । पाहि । विष्णुः । त्वाम् । पातु ।
विशम् । त्वम् । पाहि । इन्द्रियेण । एषः । ते । योनिः । विश्वेभ्यः ।
त्वा । देवेभ्यः । 12 (42) (त्रिण्शत्त्रयो-द्विचत्वारिण्शत्) (A11)
1.4.12.1
उपयामगृहीतो-ऽसीन्द्राय त्वा बृहद्वते वयस्वत उक्थायुवे यत्त
इन्द्र बृहद्वयस्तस्मै त्वा विष्णवे त्वैष ते योनिरिन्द्राय त्वोक्थायुवे । 13
1.4.12.1 (Padam)
उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः । असि । इन्द्राय । त्वा ।
। । । ॥
बृहद्वत इति बृहत् – वते । वयस्वते । उक्थायुव इत्युक्थ – युवे ।
यत्। ते। इन्द्र। बृहत्। वयः। तस्मै। त्वा। विष्णवे। त्वा।
```

```
एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । उक्थायुव इत्युक्थ-युवे ।13 (22)
(उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय-द्वावि ्शतिः) (A12)
1.4.13.1
मूर्द्धानं दिवा अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृताय जातमग्निं।
कवि ए सम्राज – मतिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः ।
धुवतमोऽच्युताना-मच्युतिक्षत्तम एष ते योनिरग्नये त्वा वैश्वानराय । 14
1.4.13.1 (Padam)
मूर्धानम् । दिवः । अरतिम् । पृथिव्याः । वैश्वानरम् । ऋताय ।
जातम् । अग्निम् । कविम् । सम्राजमिति सं – राजम् । अतिथिम् ।
जनानाम् । आसन्न् । एति । पात्रम् । जनयन्त । देवाः ।
उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः । असि । अग्नये । त्वा ।
वैश्वानरायं । ध्रुवः । असि । ध्रुवक्षितिरितिं ध्रुव – क्षितिः ।
धुवाणाम् । धुवतम इति धुव – तमः । अच्युतानाम् । अच्युतिक्षित्तम
इत्यच्युतक्षित् – तमः । एषः । ते । योनिः । अग्नये । त्वा ।
वैश्वानराय । 14 (35) (मूर्द्धानं-पञ्चन्नि एशत्) (A13)
```

```
मधुश्च माधवश्च शुक्रश्च शुचिश्च नभश्च नभस्यश्चेषश्चोर्जश्च
। । । । । । ।
सहश्च सहस्यश्च तपश्च तपस्यश्चो-पयामगृहीतोऽसि
स् सर्पोऽस्य ५ हस्पत्याय त्वा । 15
मधुः। च। माधवः। च। शुक्रः। च। शुचिः। च। नभः। च।
नभस्यः। च।इषः।च।ऊर्जः।च।सहः।च।सहस्यः।
च । तपः । च । तपस्यः । च । उपयामगृहीत इत्युपयाम-गृहितः ।
असि । सर्सर्प इति सं- सर्पः । असि ।
अण्हस्पत्यायेत्यण्हः-पत्याय । त्वा । 15 (30)
- - - -
(मधुश्च-त्रिण्शत्) (A14)
इन्द्राग्नी आ गत्र सुतं गीर्भिर्नभो वरेण्यं । अस्य पातं धियेषिता ।
उपयामगृहीतो-ऽसीन्द्राग्निभ्यां त्वैष ते योनिरिन्द्राग्निभ्यां त्वा । 16
```

```
1.4.15.1 (Padam)
इन्द्राग्नी इतीन्द्र – अग्नी । एति । गतम् । सुतम् । गीर्भिः । नभः ।
वरेण्यम् । अस्य । पातम् । धिया । इषिता । उपयामगृहीत
इत्युपयाम – गृहितः । असि । इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि – भ्याम् ।
त्वा । एषः । ते । योनिः । इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि – भ्याम् ।
त्वा । 16 (20) (इन्द्राग्नी वि⊍्शतिः) (A15)
1.4.16.1
ा
ओमासश्चर्.षणीधृतो विश्वे देवास आ गत । दाश्वा ७्सो दाशुषः सुतं
। उपयामगृहीतो–ऽसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य एष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा
देवेभ्यः । 17
1.4.16.1 (Padam)
ओमासः । चर्.षणीधृत इति चर्.षणि – धृतः । विश्वे । देवासः ।
एति । गत । दाश्वार्सः । दाशुषः । सुतम् । उपयामगृहीत
इत्युपयाम-गृहितः । असि । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः । एषः । ते ।
। ॥ ।
योनिः । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः । 17 (20)
(ऑमासो विज्ञातिः) (A16)
```

```
1.4.17.1
मरुत्वन्तं वृषभं वावृधानमकवारिं दिव्य ए शासिमिन्द्रं ।
विश्वासाहमवसे नूतनायोग्रण् सहोदामिह तण् हुवेम ।
उपयामगृहीतो-ऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वत एष ते योनिरिन्द्राय
त्वा मरुत्वते । 18
1.4.17.1 (Padam)
मरुत्वन्तम् । वृषभम् । वावृधानम् । अकंवारिमित्यकंवा – अरिम् ।
दिव्यम् । ज्ञासम् । इन्द्रम् । विश्वासाहमिति विश्व– साहम् । अवसे ।
नूतनाय । उग्रम् । सहोदामिति सहः – दाम् । इह । तम् । हुवेम ।
उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः । असि । इन्द्राय । त्वा ।
मरुत्वते । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते । 18 (26)
(मरुत्वन्त ण्-षट्विण्शतिः) (A17)
<u>1.4.18.1</u>
इन्द्रं मरुत्व इह पाहि सोमं यथा शार्याते अपिबः सुतस्य ।
तव प्रणीती तव शूर शर्मन्ना-विवासन्ति कवयः सुयज्ञाः ।
उपयामगृहीतो – ऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वत एष ते योनिरिन्द्राय
```

त्वा मरुत्वते । 19 1.4.18.1 (Padam) इन्द्र । मरुत्वः । इह । पाहि । सोमम् । यथा । शार्याते । अपिबः । । — । । । । । । । सुतस्य । तव । प्रणीतीति प्र – नीती । तव । शूर । शर्मन्न् । एति । विवासन्ति । कवयः । सुयज्ञा इति सु – यज्ञाः । उपयामगृहीत ः इत्युपयाम – गृहितः । असि । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते । **19 (29)** (इन्द्रैकान्न त्रिण्शत्) (A18) 1.4.19.1 मरुत्वा ुं इन्द्र वृषभो रणाय पिबा सोममनुष्वधं मदाय। आ सिञ्चस्व जठरे मध्व ऊर्मिं त्व ए राजाऽसि प्रदिवः सुतानां । उपयामगृहीतो – उसीन्द्राय त्वा मरुत्वत एष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते । 20 1.4.19.1 (Padam) मरुत्वान् । इन्द्र । वृषभः । रणाय । पिब । सोमम् । । । । । । । । । अनुष्वधमित्यनु – स्वधम् । मदाय । एति । सिञ्चस्व । जठरे ।

```
मध्वः । ऊर्मिम् । त्वम् । राजां । असि । प्रदिव इति प्र–दिवः ।
सुतानाम् । उपयामगृहीत इत्युपयाम-गृहितः । असि । इन्द्राय ।
त्वा । मरुत्वते । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा ।
मरुत्वते । 20 (29) (मरुत्वानेकान्न त्रिण्शत्) (A19)
1.4.20.1
महाण् इन्द्रो य ओजसा पर्जन्यो वृष्टिमाण् इव ।
स्तोमैर्वथ्सस्य वावृधॆ ।
उपयामगृहीतो-ऽसि महेन्द्राय त्वैष ते योनि महिन्द्राय त्वा । 21
1.4.20.1 (Padam)
महान् । इन्द्रः । यः । ओजसा । पर्जन्यः । वृष्टिमानिति वृष्टि–मान् ।
इव । स्तोमैः । वथ्सस्य । वावृधे । उपयामगृहीत इत्युपयाम-गृहितः ।
।
महेन्द्रायेति महा – इन्द्राय । त्वा । 21(19)
(महानेकान्न-विण्शतिः) (A20)
```

```
1.4.21.1
महा ुं इन्द्रो नृवदा चर्.षणिप्रा उत द्विबर्.हा अमिनः सहोभिः।
अस्मद्रियग्वावृधॆ वीर्यायोरुः पृथुः सुकृतः कर्तृभिर्भूत् ।
उपयामगृहीतो-ऽसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्महेन्द्राय त्वा । 22
1.4.21.1 (Padam)
महान्। इन्द्रः। नृवदिति नृ – वत्। एति। चर्.षणिप्रा इति
चर्.षणि – प्राः । उत । द्विबर्.हा इति द्वि – बर्.हाः । अमिनः ।
सहोभिरिति सहः – भिः। अस्मद्रियगित्यस्म – द्रियक्। वावृधे।
वीर्याय । उरुः । पृथुः । सुकृत इति सु – कृतः । कर्तृभिरिति
कर्तृ – भिः । भूत् । उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः । असि ।
-- ।
महेन्द्रायेति महा – इन्द्राय । त्वा । 22 (26)
(महान् नृवथ् - षड्विण्शतिः) (A21)
```

1.4.22.1

कदा चन स्तरीरसि नेन्द्रं सश्चिस दाशुषे । उपोपेन्नु मधवन् भूय इन्नु ते दानं देवस्य पृच्यते । उपयामगृहीतोऽस्या-दित्येभ्यस्त्वा । कदा चन प्र युच्छस्युभे नि पासि जन्मनी । तुरीयादित्य सवनं त इन्द्रियमा तस्था-वमृतं दिवि । यज्ञो देवानां प्रत्येति सुम्नमादित्यासो भवता मृडयन्तः । आ वो () ऽर्वाची सुमित-र्ववृत्याद्ण होश्चिद्या वरिवोवित्तराऽसत् । विवस्व आदित्येष ते सोमपीथस्तेन मन्दस्व तेन तृप्य तृप्यास्म ते वयं तर्पयितारो या दिव्या वृष्टिस्तया त्वा श्रीणामि । 23

1.4.22.1 (Padam)

कदा । चन । स्तरीः । असि । न । इन्द्र । सश्चिस । दाशुँषे ।

उपोपत्युप – उप । इत् । नु । मघवित्रिति मघ –वन्न् । भूयः । इत् ।

नु । ते । दानम् । देवस्य । पृच्यते । उपयामगृहीत

इत्युपयाम – गृहितः । असि । आदित्येभ्यः । त्वा । कदा । चन ।

प्रेति । युच्छिसि । उभे इति । नीति । पासि । जन्मनी इति । तुरीय ।

आदित्य । सवनम् । ते । इन्द्रियम् । एति । तस्थौ । अमृतम् ।

```
दिवि । यज्ञः । देवानाम् । प्रतीति । एति । सुम्नम् । आदित्यासः ।
भवत । मृडयन्तः । एति । वः ( ) । अर्वाची । सुमतिरिति
सु – मतिः । ववृत्यात् । अ⊍्होः । चित् । या ।
वरिवोवित्तरेति वरिवोवित् –तरा । असत् । विवस्वः । आदित्य ।
एषः । ते । सोमपीथ इति सोम – पीथः । तेन । मन्दस्व । तेन ।
तृप्य । तृप्यास्म । तॆ । वयम् । तर्पयितारः । या । दिव्या । वृष्टिः ।
तया । त्वा । श्रीणामि । 23 (77) (वः – सप्तवि ्रातिश्च) (A22)
1.4.23.1
वाममद्य सवितर्वामम् श्वो दिवेदिवे वाममस्मभ्य 🕹 सावीः ।
वामस्य हि क्षयस्य देव भूरेरया धिया वामभाजः स्याम ।
उपयामगृहीतों – ऽसि देवाय त्वा सवित्रे । 24
1.4.23.1 (Padam)
वामम् । अद्य । सवितः । वामम् । उ । श्वः । दिवॆदिव इति
दिवे – दिवे । वामम् । अस्मभ्यमित्यस्म – भ्यम् । सावीः ।
वामस्य । हि । क्षयस्य । देव । भूरेः । अया । धिया । वामभाज इति
```

वाम - भाजः । स्याम । उपयामगृहीत इत्युपयाम - गृहितः । असि । देवाय । त्वा । सवित्रे । 24 (24) --- । (वामं-चतुर्वि्शतिः) (A23)

1.4.24.1

1.4.24.1 (Padam)

अदंब्धेभिः । स्वितः । पायुभिरितं पायु – भिः । त्वम् । शिवेभिः । अद्य । परिति । पाहि । नः । गयम् । हिरण्यजिह्न इति हिरण्य – जिह्नः । सुविताय । नव्यसे । रक्ष । मािकः । नः । अघश्र स्त इत्यघ – श्र्सः । ईशत । उपयामगृहीत हत्युपयाम – गृहितः । असि । देवाय । त्वा । स्वित्रे । 25 (23) (अदंब्धेभि–स्त्रियोविश्शितः) (A24)

```
हिरण्यपाणिमूतये सवितारमुप ह्वये । स चेत्ता देवता पदं ।
उपयामगृहीतो-ऽसि देवाय त्वा सवित्रे । 26
1.4.25.1 (Padam)
.
हिरण्यपाणिमिति हिरण्य – पाणिम् । ऊतये । सवितारम् । उपेति ।
॥ ॥
ह्वयॆ । सः । चॆता । दॆवता । पदम् ।
उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः । असि । देवाय । त्वा ।
सवित्रे । 26 (14) (हिरण्यपाणिं – चतुर्दश) (A25)
1.4.26.1
सुशर्माऽसि सुप्रतिष्ठानो बृहदुक्षे नम एष ते योनि
विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः । 27
1.4.26.1 (Padam)
सुशर्मिति सु – शर्मा । असि । सुप्रतिष्ठान इति सु – प्रतिष्ठानः ।
बृहत् । उक्षे । नमः । एषः । ते । योनिः । विश्वेभ्यः । त्वा ।
देवेभ्यः । 27 (12) (सुशर्मा – द्वादश) (A26)
```

```
1.4.27.1
बृहस्पति-सुतस्य त इन्दो इन्द्रियावतः पत्नीवन्तं ग्रहं गृह्णाम्यग्रा(3)इ
पत्नीवा(3) स्सजूर्देवेन त्वष्ट्रा सोमं पिब स्वाहा । 28
1.4.27.1 (Padam)
बृहस्पतिस्त्रतस्येति बृहस्पति – सुतस्य । ते । इन्दो इति ।
इन्द्रियावत इतीन्द्रिय – वतः । पत्नीवन्तमिति पत्नी – वन्तम् ।
ग्रहम् । गृह्णामि । अग्रा(3) इ । पत्नीवा(3) इति पत्नी – वा(3): ।
। । ॥ ॥ —
सजूरिति स – जूः । दॆवॆन । त्वष्ट्रा । सॊमम् । पिब ।
स्वाहा । 28 (15) (बृहस्पतिसुतस्य-पञ्चदश) (A27)
1.4.28.1
हरिरसि हारियोजनो हर्योः स्थाता वज्रस्य भर्ता पृश्नेः प्रेता तस्य ते
। । । । । विवास निष्य जुषः स्तुतस्तोमस्य शस्तोक्थस्य हरिवन्तं ग्रहं गृह्णामि
हरीः स्थ हर्योर्द्धानाः सहसोमा इन्द्राय स्वाहा । 29
1.4.28.1 (Padam)
हरिः । असि । हारियोजन इति हारि – योजनः । हर्योः । स्थाता ।
वजस्य । भर्ता । पृश्नेः । प्रेता । तस्य । ते । देव । सोम । इष्टयजुष
इतीष्ट – यजुषः । स्तुतस्तोमस्येति स्तुत – स्तोमस्य ।
```

शस्तोक्थस्येति शस्त – उक्थस्य । हरिवन्तमिति हरि – वन्तम् । ग्रहम् । गृह्णामि । हरीः । स्थ । हर्योः । धानाः । सहस्रोमा इति सह – सोमाः । इन्द्राय । स्वाहा । 29 (26) (हरिरसि-षड़िव ्शतिः) (A28) 1.4.29.1 अग्न आयू ्षि पवस आ सुवोर्जिमिषं च नः । आरे बाधस्व ुच्छुनां । उपयामगृहीतो-ऽस्यग्नये त्वा तेजस्वत एष ते योनिरग्नये त्वा तेजस्वते । 30 1.4.29.1 (Padam) अग्ने । आयू ्षि । पवसे । एति । सुव । उर्जम् । इषम् । च । नः । आरे । बाधस्व । दुच्छुनाम् । उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः । असि । अग्नये । त्वा । तेजस्वते । एषः । ते । योनिः । अग्नये । त्वा । तेजस्वते । **30 (23) (अग्न आयूर्षि-त्रयोविर्शतिः) (A29)** 1.4.30.1 उत्तिष्ठन्नोजसा सह पीत्वा शिप्रें अवेपयः । सोममिन्द्र चम् स्ततं । उपयामगृहीतो – ऽसीन्द्राय त्वौजस्वत एष ते योनिरिन्द्राय त्वौजस्वते । 31

1.4.30.1 (Padam)
| उत्तिष्ठित्रित्युत् – तिष्ठत्र् । ऑजसा । सह । पीत्वा । शिप्रे इति ।
| अवेपयः । सोमम् । इन्द्र । चमू इति । सुतम् । उपयामगृहीत
| इत्युपयाम – गृहितः । असि । इन्द्राय । त्वा । ऑजस्वते । एषः ।
| ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । ऑजस्वते । उ1(21)
| (उत्तिष्ठत्रेकवि ्शतिः) (A30)

```
1.4.32.1
आ प्यायस्व मदिन्तम सोम विश्वाभि-रूतिभिः।
भवा नः सप्रथस्तमः । 33
1.4.32.1 (Padam)
एति । प्यायस्व । मदिन्तम । सोम । विश्वाभिः ।
ऊतिभिरित्यूति – भिः । भवं । नः । सप्रथस्तम इति
सप्रथः - तमः । 33 (9) (आ प्यायस्व-नव) (A32)
1.4.33.1
ईयुष्टे ये पूर्वतरामपञ्यन् व्युच्छन्तीमुषसं मर्त्यासः।
ा । । । । । । । । अस्माभिरू नु प्रतिचक्ष्याऽभूदो ते यन्ति ये अपरीषु पञ्यान् । 34
1.4.33.1 (Padam)
ईयुः । ते । ये । पूर्वतरामिति पूर्व – तराम् । अपश्यन्न् ।
व्युच्छन्तीमिति वि – उच्छन्तीम् । उषसम् । मर्त्यासः । अस्माभिः ।
यन्ति । ये । अपरीषु । पश्यान् । 34 (19)
(ईयु-रेकान्न विश्वातिः) (A33)
```

1.4.34.1

ज्योतिष्मतीं त्वा सादयामि ज्योतिष्कृतं त्वा सादयामि ज्योतिर्विदं त्वा सादयामि भास्वतीं त्वा सादयामि ज्वलन्तीं त्वा सादयामि मल्मलाभवन्तीं त्वा सादयामि । ज्वलन्तीं त्वा सादयामि मल्मलाभवन्तीं त्वा सादयामि । दीप्यमानां त्वा सादयामि रोचमानां त्वा सादयाम्यजस्रां त्वा सादयामि बृहज्ज्योतिषं त्वा सादयामि । वा सादयामि । वा सादयामि जाग्रतीं त्वा सादयामि । 35

1.4.34.1 (Padam)

ज्योतिष्मतीम् । त्वा । सादयामि । ज्योतिष्कृतमिति ज्योतिः – कृतम् ।
त्वा । सादयामि । ज्योतिर्विदमिति ज्योतिः – विदम् । त्वा ।
सादयामि । भास्वतीम् । त्वा । सादयामि । ज्वलन्तीम् । त्वा ।
सादयामि । मल्मलाभवन्तीमिति मल्मला – भवन्तीम् । त्वा ।
सादयामि । दीप्यमानाम् । त्वा । सादयामि । रोचमानाम् । त्वा ।
सादयामि । अजस्राम् । त्वा । सादयामि । बृहज्ज्योतिषमिति
बृहत् – ज्योतिषम् । त्वा । सादयामि । बोधयन्तीम् । त्वा ।

सादयामि । जाग्रतीम् । त्वा । सादयामि । 35 (36) (ज्योतिष्मती ्-षट्त्रिंश्शत्) (A34) 1.4.35.1 प्रयासाय स्वाहां ऽऽयासाय स्वाहां वियासाय स्वाहां संँयासाय स्वाहोद्यासाय स्वाहाऽवयासाय स्वाहा शुचे स्वाहा शोकाय स्वाहा तप्यत्वै स्वाहा तपते स्वाहा ब्रह्महत्यायै स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा । 36 1.4.35.1 (Padam) प्रयासायेति प्र – यासाय । स्वाहा । आयासायेत्या – यासाय । ॥ । । । । । । स्वाहा । त्वयासायति वि – यासाय । स्वाहा । संयासायति । ॥ । । ॥ । सं – यासाय । स्वाहा । उद्यासायेत्युत् – यासाय । स्वाहा । । । ॥ ॥ ॥ । अवयासायेत्यव – यासाय । स्वाहा । शुचे । स्वाहा । शोकाय । — ॥ । ॥ । स्वाहा । तप्यत्वै । स्वाहा । तपते । स्वाहा । ब्रह्महत्याया इति (प्रयासाय-चतुर्वि ्शतिः) *(A35)*

```
1.4.36.1
चित्त ए संतानेन भवं यक्ना रुद्रं तनिम्ना पशुपति ७ स्थूल –
्रा । ।
हदयेनाग्निं हदयेन रुद्रं लोहितेन शर्वं मतस्नाभ्यां महादेवमन्तः
णर्थी नौषिष्ठहन ्र शिङ्गी – निकोश्याभ्यां। 37
1.4.36.1 (Padam)
चित्तम् । संतानॆनॆति सं – तानॆन । भवम् । यक्ना । रुद्रम् ।
तनिम्ना । पशुपतिमिति पशु – पतिम् । स्थूलहृदयेनेति
स्थूल – हृदयेन । अग्निम् । हृदयेन । रुद्रम् । लोहितेन । शर्वम् ।
मतस्नाभ्याम् । महादेवमिति महा –देवम् । अन्तः
"
पार्श्वनित्यन्तः – पार्श्वन । ओषिष्ठहनमित्योषिष्ठ – हनम् ।
शिङ्गीनिको ३याभ्यामिति शिङ्गी – निको ३याभ्याम् । 37 (18)
(चित्त-मष्टादश) (A36)
1.4.37.1
।
आ तिष्ठ वृत्रहन् रथं युक्ता ते ब्रह्मणा हरी। अर्वाचीन एं सु ते मनो
गावा कृणोतु वग्नुना । उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडिशिन एष ते
योनिरिन्द्राय त्वा षोडिशने । 38
```

```
1.4.37.1 (Padam)
।
एति । तिष्ठ । वृत्रहन्निति वृत्र – हन्न् । रथम् । युक्ता । तॆ । ब्रह्मणा ।
। । । । । । । हरी इति । अर्वाचीनम् । स्विति । ते । मनः । ग्रावा । कृणोतु ।
ा । । । वग्नुना । उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः । असि । इन्द्राय ।
त्वा । षोडिशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा ।
षोडिशिनें । 38 (26) (आ तिष्ट-षट्वि एंशितिः) (A37)
1.4.38.1
इन्द्रमिद्धरी वहतो – ऽप्रतिधृष्ट – शवसमृषीणां च स्तुतीरुपं
यज्ञं च मानुषाणां । उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडिशिन एष
ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडिशने । 39
1.4.38.1 (Padam)
इन्द्रम् । इत् । हरी इति । वहतः ।
अप्रतिधृष्टशवसमित्यप्रतिधृष्ट – शवसम् । ऋषीणाम् । च । स्तुतीः ।
उपति । यज्ञम् । च । मानुषाणाम् ।
उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः । असि । इन्द्राय । त्वा ।
षोडिशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडिशिने । 39 (23)
```

(इन्द्रमित्-त्रयोवि एशतिः) (A38) <u>1.4.39.1</u> असावि सोम इन्द्र ते शिविष्ठ धृष्णवा गिहि । आ त्वा पृणक्तिन्द्रिय ए रजः सूर्यं न रिश्मिभः । उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडिशन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडिशने । 40 1.4.39.1 (Padam) असावि । सोमः । इन्द्र । ते । श्रविष्ठ । धृष्णो । एति । गहि । एति । त्वा । पृणक्तु । इन्द्रियम् । रजः । सूर्यम् । न । रिश्मिभिरिति रिश्म – भिः । उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडिशने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडिशने । **४० (२७) (असावि-सप्तवि एशतिः)** *(A39)* 1.4.40.1 सर्वस्य प्रतिशीवरी भूमिस्त्वोपस्थ आऽधित । स्योनाऽस्मै सुषदा ॥ । ॥ । । । । । । । । । । । । भव यच्छाऽस्मै र्श्म सप्रथाः । उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडिशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडिशिने । 41

1.4.40.1 (Padam)

सर्वस्य । प्रतिशीवरीति प्रति – शीवरी । भूमिः । त्वा । उपस्थ इत्युप – स्थे । एति । अधित । स्योना । अस्मै । सुषदिति उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहितः । असि । इन्द्राय । त्वा । (सर्वस्य षड्विण्शतिः) *(A40)*

1.4.41.1

महा एं इन्द्रों वर्ज बाहुः षोडशी शर्म यच्छतु । स्वस्ति नो मघवा करोतु हन्तु पाप्मानं योऽस्मान् द्वेष्टि । उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडिशन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडिशने । 42

1.4.41.1 (Padam) । । । । महान् । इन्द्रः । वज्रबाहुरिति वज्र – बाहुः । षोडशी । शर्म । । यच्छतु । स्वस्ति । नः । मघवेति मघ–वा । करोतु । हन्तु । पाप्मानम् । यः । अस्मान् । द्वेष्टि ।

1.4.42.1

सजोषां इन्द्रः सगणों मरुद्धिः सोमं पिब वृत्रहञ्च्छूर विद्वान् । जिह शत्रू ए रप मृधों नुदस्वाऽथा भयं कृणुिह विश्वतो नः । उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडिशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडिशिने । 43

1.4.42.1 (Padam)

सजोषा इति स – जोषाः । इन्द्र । सगण इति स – गणः ।

मरुद्धिरिति मरुत् – भिः । सोमम् । पिब । वृत्रहित्रिति वृत्र – हृत्र् ।

त्राूर । विद्वान् । जिहि । रात्रून् । अपेति । मृधः । नुदस्व । अथ ।

अभयम् । कृणुहि । विश्वतः । नः । उपयामगृहीत

इत्युपयाम – गृहितः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडिशिने । एषः ।

ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडिशिने । 43 (30)

(सजोषा-त्रिण्शत्) (A42) 1.4.43.1 उदु त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः । दृशॆ विश्वाय सूर्यं । चित्रं देवाना-मुदंगादनीकं चक्षुं र्मित्रस्य वरुणस्याऽग्नेः। आऽ प्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्ष 🗸 सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च । अग्ने नयं सुपर्था राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् । युयोध्यस्म-ज्जुहुराण मेनो भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम । दिवं गच्छ स्वः पत रूपेण - [] 44 1.4.43.1 (Padam) उदिति । उ । त्यम् । जातवैदसमिति जात – वेदसम् । देवम् । वहन्ति । केतवः । दृशॆ । विश्वाय । सूर्यम् । चित्रम् । दॆवानाम् । उदिति । अगात् । अनीकम् । चक्षुः । मित्रस्य । वरुणस्य । अग्नेः । सूर्यः । आत्मा । जगतः । तस्थुषः । च । अग्ने । नय । । । । । । । सुपथॆति सु – पथा । रायॆ । अस्मान् । विश्वानि । देव । वयुनानि । विद्वान् । युयोधि । अस्मत् । जुहुराणम् । एनः । भूयिष्ठाम् । ते ।

नमउक्तिमिति नमः – उक्तिम् । विधेम । दिवम् । गच्छ । सुवः । – । पत । रूपेण । 44 (50)

1.4.43.2

वो रूपमभ्यैमि वयसा वयः । तुथो वो विश्व वेदा वि भजतु

वर्.षिष्ठ अधि नाके । एतते अग्ने राध ऐति सोमच्युतं तन्मित्रस्य

पथा नयर्तस्य पथा प्रेत चन्द्रदक्षिणा यज्ञस्य पथा स्विता

नयन्ती र्बाह्मणमद्य राध्यासमृषिमार्.षेयं पितृमन्तं पैतृमत्य ए

सुधातुदक्षिणं वि सुवः पश्य व्यन्तरिक्षं यतस्व सदस्यै ()

रस्मद्दात्रा देवत्रा गच्छत मधुमतीः प्रदातारमा विश्वताऽनवहायाऽस्मान्

देवयानेन पथेत सुकृतां लोके सीदत तन्नः सण्स्कृतं । 45

1.4.43.2 (Padam)

वः । रूपम् । अभि । एति । एमि । वयसा । वयः । तुथः । वः ।

विश्ववेदा इति विश्व – वेदाः । वीति । भजतु । वर्षिष्ठे । अधीति ।

नाके । एतत् । ते । अग्ने । राधः । एति । एति ।

सोमच्युतमिति सोम – च्युतम् । तत् । मित्रस्य । पथा । नय ।

ऋतस्य । पथा । प्रेति । इत । चन्द्रदक्षिणा इति चन्द्र – दक्षिणाः ।

यज्ञस्य । पथा । स्विता । नयन्तीः । ब्राह्मणम् । अद्य । राध्यासम् । ऋषिम् । आर्.षेयम् । पितृमन्तमिति पितृ – मन्तम् । पैतृमत्यमिति पैतृ – मत्यम् । सुधातुदक्षिणमिति सुधातु – दक्षिणम् । वीति । स्वः । पश्य । वीति । अन्तरिक्षम् । यतस्व । सदस्यैः () । अस्मद्दात्रा इत्यस्मत् – दात्राः । देवत्रेति देव – त्रा । गच्छत । मधुमतीरिति मधु – मतीः । प्रदातारिमति प्र – दातारम् । एति । विशत । अनवहायेत्यनव – हाय । अस्मान् । देवयानेनेति देव – यानेन । पथा । इत । सुकृतामिति सु – कृताम् । लोके । सीदत । तत् । नः । स ७स्कृतम् । 45 (68) (रूपण-सदस्यै-रष्टादश च) (A43) 1.4.44.1 धाता रातिः सवितेदं जुषन्तां प्रजापति र्निधिपतिर्नो अग्निः। त्वष्टा विष्णुः प्रजया सङ् रराणो यजमानाय द्रविणं दधातु । सिमन्द्र णो मनसा नेषि गोभिः सं स्त्रिभिर्मघवन्थ् सं स्वस्त्या। सं ब्रह्मणा देव कृतं यदस्ति सं देवाना एं सुमत्या यज्ञियानां।

1.4.44.1 (Padam)

धता । रातिः । सविता । इदम् । जुषन्ताम् । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । निधिपतिरितिं निधि –पतिः । नः । अग्निः । त्वष्टा । । । । । । । । । । विष्णुः । प्रजयिति प्र – जया । स्थ्रराण इति सं – रराणः । यजमानाय । द्रविणम् । दधातु । समिति । इन्द्र । नः । मनसा । नेषि । गोभिः । समिति । सूरिभिरिति सूरि – भिः । मघवन्निति मघ-वन्न् । समिति । स्वस्त्या । समिति । ब्रह्मणा । देवकृतमिति देव – कृतम् । यत् । अस्ति । समिति । देवानाम् । सुमत्येति सु – मत्या । यज्ञियानाम् । समिति । वर्चसा । त्वष्टा । नः । अत्र । वरिवः । कृणोतु । **46 (50)**

```
1.4.44.2
त्वनु मार्षु तनुवो यहिलिष्टं।
यदद्य त्वा प्रयति यज्ञे अस्मिन्नग्ने होतारमवृणीमहीह ।
ऋधगयाड्धगुताऽशमिष्ठाः प्रजानन् यज्ञमुपं याहि विद्वान् ।
स्वगा वो देवाः सदनमकर्म य आजग्म सवनेदं जुषाणाः ।
जक्षिवार्सः पपिवार्सश्च विश्वेऽस्मे धत्त वसवो वसूनि ।
यानाऽवंह उशतो देंव देवान् तान् – [ ] 47
1.4.44.2 (Padam)
अन्विति । मार्षु । तनुवः । यत् । विलिष्टमिति वि – लिष्टम् । यत् ।
अद्य । त्वा । प्रयतीति प्र – यति । यज्ञे । अस्मिन्न् । अग्ने ।
होतारम् । अवृणीमहि । इह । ऋधक् । अयाट् । ऋधक् । उत ।
अशमिष्ठाः । प्रजानन्निति प्र – जानन्न् । यज्ञम् । उपति । याहि ।
विद्वान् । स्वगॆतिं स्व – गा । वः । दॆवाः । सदेनम् । अकर्म । यॆ ।
आजग्मेत्या – जग्म । सर्वना । इदम् । जुषाणाः । जक्षिवार्यसः ।
पपिवार्ः । च । विश्वे । अस्मे इति । धत्त । वसवः । वसूनि ।
यान् । एति । अवहः । उशतः । देव । देवान् । तान् । 47 (50)
```

1.4.44.3 ा । । । । । । । प्रेरय स्वे अग्ने सधस्थे । वहमाना भरमाणा हवी पृषि वसुं घमं दिवमा तिष्ठताऽनु । यज्ञ यज्ञं गच्छ यज्ञपतिं गच्छ स्वां योनिं गच्छ स्वाहैष ते यज्ञो यज्ञपते सहसूक्तवाकः सुवीरः स्वाहा देवा गातुविदो गातुं वित्वा गातुमित मनसस्पत इमं नो देव देवेषु यज्ञ⊌ स्वाहा वाचि स्वाहा वाते धाः। 48 1.4.44.3 (Padam) प्रेति । ईरय । स्वॆ । अग्नॆ । सधस्थ इति सध –स्थॆ । वहंमानाः । । ॥ ॥ ॥ ॥ भरमाणाः । हवी थ्षि । वसुम् । घर्मम् । दिवम् । एति । तिष्ठत ।

अनु । यज्ञ । यज्ञम् । गच्छ । यज्ञपतिमिति यज्ञ – पतिम् । गच्छ । । । । । । । । स्वाम् । योनिम् । गच्छ । स्वाहा । एषः । ते । यज्ञः । यज्ञपत इति यज्ञ – पते । सहस्रू कवाक इति सहस्रू क – वाकः । स्वीर इति सु–वीरः । स्वाहा । देवाः । गातुविद इति गातु–विदः । गातुम् । वित्त्वा । गातुम् । इत । मनसः । पते । इमम् । नः । देव । । ॥ ॥ देवेषु । यज्ञम् । स्वाहा । वाचि । स्वाहा । वाते । धाः । **४८ (४८)**

(कृणोतु-तान-ष्टाचत्वारिश्राच्य) (A44)

```
1.4.45.1
उरुं हि राजा वरुणश्चकार सूर्याय पन्थामन्वेतवा उ।
अपदे पादा प्रतिधातवे-ऽकरुता-ऽपवक्ता हृदयाविधश्चित् ।
शतं ते राजन् भिषजः सहस्रमुर्वी गंभीरा सुमितिष्टं अस्तु ।
बाधस्व द्वेषो निर्ऋतिं पराचैः कृतं चिदेनः प्र मुमुग्ध्यस्मत् ।
अभिष्ठितो वरुणस्य पाञोऽग्नेरनीकमप आ विवेश ।
ा । । ।
अपान्नपात् प्रतिरक्षन्न सुर्यं दमेदमे – [ ] 49
1.4.45.1 (Padam)
उरुम् । हि । राजा । वरुण । चकार । सूर्याय । पन्थाम् । अन्वेतवा
। ॥ । । ।
इत्यनु – एतवै । उ । अपदे । पादा । प्रतिधातव इति प्रति – धातवे ।
अकः । उत । अपवक्ते त्यप- वक्ता । हृदयाविध इति हृदया-विधः ।
चित् । शतम् । तॆ । राजन्न् । भिषजः । सहस्रम् । उर्वी । गंभीरा ।
सुमतिरिति सु – मतिः । ते । अस्तु । बाधस्व । द्वेषः ।
निर्.ऋतिमिति निः –ऋतिम् । पराचैः । कृतम् । चित् । एनः । प्रेति ।
मुमुग्धि । अस्मत् । अभिष्ठित इत्यभि – स्थितः । वरुणस्य । पार्शः ।
अग्नेः । अनीकम् । अपः । एति । विवैश । अपाम् । नपात् ।
```

```
प्रतिरक्षन्निति प्रति – रक्षन्न् । असुर्यम् ।
दमेदम इति दमें-दमे । 49 (50)
1.4.45.2
समिधं यक्ष्यग्ने । प्रति ते जिह्ना घृतमुच्चरण्येथ्
समुद्रे ते हृदयमफ्स्वन्तः । सं त्वा विशन्त्वोषधी-रुताऽऽपो
यज्ञस्य त्वा यज्ञपते हविभिः। सूक्तवाके नमोवाके
विधेमाऽवभृथ नि चङ्कुण निचेरुरसि नि चङ्कुणाऽव
देवैर्देव-कृतमेनोऽयाडव मर्त्यैर्मर्त्य-कृतमुरोरा नो देव
रिषस्पाहि सुमित्रा न आप ओषधयः – [ ] 50
1.4.45.2 (Padam)
समिधमिति सं – इधम् । यक्षी । अग्ने । प्रतीति । ते । जिह्वा ।
घृतम् । उदिति । चरण्येत् । समुद्रे । ते । हृदयम् ।
अफ्स्वत्यप् – सु । अन्तः । समिति । त्वा । विशन्तु । ओषधीः ।
उत । आपः । यज्ञस्य । त्वा । यज्ञपत इति यज्ञ – पतॆ । हविर्भिरिति
हविः – भिः । सूक्तवाक इति सूक्त – वाके । नमोवाक इति
नमः – वाके । विधेम । अवभृथेत्यव – भृथ । निचङ्कुणेति
```

नि – चङ्कुण । निचेरुरितिं नि – चेरुः । असि । निचङ्कुणैति नि – चङ्कुण । अवेति । देवैः । देवकृतमिति देव – कृतम् । एनः । अयाट् । अवेति । मत्यैः । मर्त्यकृतमिति मर्त्य – कृतम् । उरोः। एति । नः। देव। रिषः। पाहि। सुमित्रा इति सु – मित्राः। नः । आपः । ओषधयः । **50 (50)** 1.4.45.3 सन्तु दुर्मित्रास्तस्मै भूयासु यौऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मॊ देवीराप एष वो गर्भस्तं वः सुप्रीत ए सुभृतमकर्म देवेषु नः सुकृतौ ब्रूतात्-प्रतियुतौ वरुणस्य पाशः प्रत्यस्तौ वरुणस्य पाश एधोऽस्येधिषीमिह समिदिस तेजोऽसि तेजो मिय । धेह्यपो अन्वचारिष्ण् रसेन समसृक्ष्महि। पयस्वाण् अग्न आ () ऽगमं तं मा सण् सृज वर्चसा । **51** 1.4.45.3 (Padam) सन्तु । दुर्मित्रा इति दुः – मित्राः । तस्मै । भूयासुः । यः । अस्मान् । देष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । देवीः । आपः । एषः । वः । गर्भः । तम् । वः । सुप्रीतमिति सु – प्रीतम् ।

सुभृतमिति सु – भृतम् । अकर्म । दॆवेषु । नः । सुकृत इति सु – कृतः । ब्रूतात् । प्रतियुत इति प्रति – युतः । वरुणस्य । पाशः । प्रत्यस्त इति प्रति – अस्तः । वरुणस्य । पार्शः । एधः । असि । एधिषीमहिं। समिदितिं सम् – इत्। असि। तेजः। असि। तेजः। मियं । धेहि । अपः । अन्विति । अचारिषम् । रसेन । समिति । असृक्ष्महि । पयस्वान् । अग्ने । एति () । अगमम् । तम् । मा । समिति । सृज । वर्चसा । 51 (56) (दमेदम-ओषधय- आ-षट्चं) (A45) 1.4.46.1 यस्त्वा हृदा कीरिणा मन्यमानो ऽमर्त्यं मर्त्यो जोहवीमि । जातवदो यशो अस्मास् धेहि प्रजाभिरग्ने अमृतत्वमश्यां। यस्मै त्व ए सुकृते जातवेद उ लोकमग्ने कृणवः स्योनं । ा । । । अश्विन एं स पुत्रिणं वीरवन्तं गोमन्त एं रियं नशते स्वस्ति । त्वे सु पुत्र शवसोऽवृत्रन् काम कातयः । न त्वामिन्द्राति रिच्यते । उक्थ-उक्थे सोम इन्द्रं ममाद नीथेनीथे मघवान ं - [] 52

1.4.46.1 (Padam)

यः। त्वा। हृदा। कीरिणा। मन्यमानः। अमर्त्यम्। मर्त्यः। ा । । । जोहवीमि । जातवेद इति जात – वेदः । यशः । अस्मास् । धेहि । प्रजाभिरिति प्र – जाभिः। अग्ने। अमृतत्व मित्यमृत – त्वम्। अञ्याम् । यस्मै । त्वम् । सुकृत इति सु – कृते । जातवेद इति जात- वेदः । उ । लोकम् । अग्ने । कृणवः । स्योनम् । अश्विनम् । सः । पुत्रिणम् । वीरवन्तमिति वीर – वन्तम् । गोमन्तमिति गो – मन्तम् । रियम् । नशते । स्वस्ति । त्वे इति । स्विति । पुत्र । शवसः । अवृत्रन्न् । कामकातय इति काम- कातयः । न । त्वाम् । । इन्द्र । अतीति । रिच्यते । उक्थउक्थ इत्युक्थॆ – उक्थॆ । सॊमः । इन्द्रम् । ममाद । नीथेनीथ इति नीथे – नीथे । मघवानमिति मघ – वानम् । 52 (50)

1.4.46.2

अपो अन्वचारिष ्रसेन समसृक्ष्मिह ।

पयस्वा ् अग्न आऽगमं तं मा स्र सृज वर्चसा ।

पयस्वा ् अग्न आऽगमं तं मा स्र सृज वर्चसा ।

वसुर्वसुपतिर्हिकमस्यग्ने विभावसुः । स्याम ते सुमताविप ।

त्वामग्ने वसुपतिं वसूनामिभ प्र मन्दे – [] 53

1.4.46.2 (Padam)

स्तासः । यत् । ईम् । सबाध इति स – बाधः । पितरम् । न । पुत्राः । समानदक्षा इति समान – दक्षाः । अवसे । हवन्ते । अग्ने । रसेन । तेजसा । जातवेद इति जात – वेदः । वीति । रोचसे । रक्षोहेति रक्षः – हा । अमीवचातन इत्यमीव – चातनः । अपः । अन्विति । अचारिषम् । रसेन । समिति । असृक्ष्मिह । पयस्वान् । अग्ने । एति । अगमम् । तम् । मा । समिति । सृज । वर्चसा । वसुः । वसुपतिरिति वसु – पतिः । हिकम् । असि । अग्ने । विभावसुरिति विभा – वसुः । स्याम । ते । सुमताविति सु –मतौ । अपि । त्वाम् । अग्ने । वसुपतिमिति वसु – पतिम् । वसूनाम् । अभि । प्रेति । मन्दे । 53 (50)

1.4.46.3 अध्वरेषु राजन्न् । त्वया वाजं वाजयन्तो जयमाऽभि ष्याम पृथ्स्ती र्मर्त्यानां । त्वामग्ने वाजसातमं विप्रा वर्द्धन्ति सुष्टुतं । स नो रास्व सुवीयं । अयं नौ अग्निर्वरिवः कृणोत्वयं मृधः पुर एतु प्रभिन्दन्न् । अय 🗸 शत्रूञ्जयतु जर्हषाणोऽयं ँवाजं जयतु वाजसातौ । अग्निनाऽग्निः समिध्यते कवि गृहपति र्युवा । हव्यवाड्-जुह्वास्यः । त्व ७ हांग्ने () अग्निना विप्रो विप्रेण सन्थ्सता । सखा सख्या समिध्यसे । उदंग्ने शुचयस्तव वि ज्योतिषा ॥ 54

1.4.46.3 (Padam)

। ॥ ॥ । । । । । । । । अध्वरेषु । राजन्न् । त्वया । वाजम् । वाजयन्त इति वाज – यन्तः । जयम । अभीति । स्याम । पृथ्सुतीः । मर्त्यानाम् । त्वाम् । अग्ने । वाजसातममिति वाज – सातमम् । विप्राः । वर्धन्ति । सुष्टुतमिति सु – स्तुतम् । सः । नः । रास्व । सुवीर्यमिति सु – वीर्यम् । अयम् । नः । अग्निः । वरिवः । कृणोतू । अयम् । मृधः । पुरः । एतु । प्रभिन्दन्निति प्र – भिन्दन्न् । अयम् । शत्रून् । जयतु ।

जर्हषाणः । अयम् । वाजम् । जयतु । वाजसातविति वाज—सातौ । अग्निना । अग्निः । समिति । इध्यते । कविः । गृहपतिरिति — गृह — पतिः । युवा । हव्यवाडिति हव्य — वाट् । जुह्वास्य इति — जुहु — आस्यः । त्वम् । हि । अग्ने () । अग्निना । विप्रः । विप्रेण । सन्न् । सता । सखा । सख्या । समिध्यस इति — गृह — पतिः । उदिति । अग्ने । शुचयः । तव । वीति । ज्योतिषा । 54 (64) (मघवानं—मन्दे—ह्यग्ने—चतुर्दश च) (A46)

पद पाठे (वाक्य सहित) – प्रथमकाण्डे – चतुर्थः प्रश्नः

। षट्चत्वारि ्शत्।

First and Last Padam of Fourth Prasnam :-। (आ ददॆ–वि ज्योतिषा ।)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे

प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः समाप्तः ॥

Details of Panchati and Padam for Kandam 1 - Prasanam 4 - TS 1.4

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	2	109
Anuvakam 2	1	47
Anuvakam 3	1	57
Anuvakam 4	1	43
Anuvakam 5	1	20
Anuvakam 6	1	18

पद पाठे (वाक्य सहित) – प्रथमकाण्डे – चतुर्थः प्रश्नः

1 19
1 25
1 26
1 43
1 42
1 22
1 35
1 30
1 20
1 20
1 26
1 29
1 29
1 19
1 26
1 77
1 24
1 23
1 14
1 12
1 15
1 26

पद पाठे (वाक्य सहित) – प्रथमकाण्डे – चतुर्थः प्रश्नः

Anuvakam 29	1	23
Anuvakam 30	1	21
Anuvakam 31	1	20
Anuvakam 32	1	9
Anuvakam 33	1	19
Anuvakam 34	1	36
Anuvakam 35	1	24
Anuvakam 36	1	18
Anuvakam 37	1	26
Anuvakam 38	1	23
Anuvakam 39	1	27
Anuvakam 40	1	26
Anuvakam 41	1	26
Anuvakam 42	1	30
Anuvakam 43	2	118
Anuvakam 44	3	148
Anuvakam 45	3	156
Anuvakam 46	3	164
Total →	54	1810
<u> </u>	1	